

Förvaltningsformer av fiske

Alla naturresurser måste förvaltas på ett eller annat sätt för att de ska kunna bestå och ge nyttigheter över tid. För fiskets del handlar det om att ge de fiskande den fisk som de vill ha. Det kan handla om att få mycket matfisk till yrkes- och husbehovsfiskarna eller stor fisk för sportfiskaren att få en upplevelse kring. Oavsett vad så krävs det, för att långsiktigt kunna få det fiske man vill, att man har en ändamålsenlig förvaltning. Denna förvaltning kan se ut på flera olika sätt och den svenska lagstiftningen ger möjlighet till åtminstone fyra olika förvaltningsformer - eget fiske, samfällt delägarförvaltad fiske, samfällt föreningsförvaltad fiske och fiskevårdsområdesförening. Dessa olika förvaltningsformer har sina olika förtjänster och de beskrivs i denna flik översiktligt.

Eget fiskevatten

Ett eget fiskevatten är ett fiske som en enskilda fiskerättsägare har ensamrätt till. Det kan handla om att äga allt fiske i en sjö eller vattendrag eller delar därav. Fiskerättsägaren har då möjlighet att själv upplåta fisket till andra och ta betalt för detta. Fiskerättsägaren har samma skyldigheter som alla andra fiskerättsägare att förvalta fisket i enlighet med allmänna intressen, det vill säga att fiska i för stor eller för liten omfattning (FL 29 §) och att i övrigt följa de lagar, förordningar och föreskrifter som reglerar fisket.

Nackdelarna med denna typ av förvaltning kan vara att det är svårt att bedriva en ändamålsenlig fiskevård om fiskerättsägaren inte äger fiske i stora vattenområden, allra helst hela vatten, till exempel har en egen sjö. Fördelarna med denna typ av förvaltning är att det är enklare att fatta beslut och skapa en näringsverksamhet kring fisket eftersom ingen annan behöver tillfrågas.

Ett eget fiskevatten är något många drömmer om, men det finns både för- och nackdelar med detta.

Samfällt fiske

I vatten där fiske är samfällt, vilket beskrivits i flik 3, finns det två olika sätt att förvalta fisket, vilka regleras i lag (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter. Om man för samfälligheten till vilken fisket hör har bildat en förening för förvaltningen så är fisket föreningsförvaltad. Har man inte bildat en förening så är fisket delägarförvaltad.

Delägarförvaltning

Om ett fiske är samfällt, men det inte finns någon samfällighetsförening bildad som förvaltar samfälligheten så har man en delägarförvaltning. Vid delägarförvaltning av fiske får delägarna bruka fisket efter hur de kan samsas. Delägarna får därmed fatta gemensamma beslut för fiskets vård och bedrivande. Observera här att ingen delägare kan upplåta fiske till någon annan så länge som inte samtliga andra delägare i samfälligheten är överens därom, utan fisket ska enbart brukas av eller för delägarens räkning. Man kan således ej upplåta fisket till någon annan. Enda gången någon annan än delägaren får fiska är då någon fått i uppdrag av delägaren att fiska för dennes räkning. D v s fångsten skall ges till delägaren och användas för dennes räkning. Om delägarna i samfälligheten inte kan enas om hur man skall förvalta fisket så kan en delägare begära att lantmäterimyndigheten eller någon som myndigheten förordnar hålla sammanträde med delägarna för att avgöra hur man skall förvalta fisket. Då skall samtliga kända och okända

delägare kallas till mötet. Okända delägare kallas genom kungörelsedelgivning enligt delgivningslagen (2010:1932). Vid sammanträdet avgör det förvaltningsalternativ som får flest röster. Delägarna har en röst oavsett om denne äger en eller flera delägarfastigheter. Har frågan ekonomisk betydelse så ska rösterna räknas efter delägarnas andelstal i samfälligheten, dock får ingen rösta för mer än en femtedel av de närvarande röstetalen. Undantaget är dock beslut om att överlåta, inteckna fast egendom eller upplåta fast egendom med nyttjanderätt för längre tid än fem år. Då skall minst två tredjedelar av de avgivna rösterna bifalla förslaget för att det skall gälla. Vid ett delägarmöte kan även fattas beslut om att bilda en förening för förvaltningen av samfälligheten.

Föreningsförvaltning

Vid föreningsförvaltning av fiske så har det bildats och vid lantmäterimyndigheten registrerats en samfällighetsförening som vid förvaltningen skall tillgodose medlemmarnas gemensamma bästa. Vid föreningsförvaltning så sker förvaltningen genom föreningen och delägarna i samfälligheten kan vid stämma gemensamt besluta om hur förvaltningen skall skötas. För genomförandet av de beslut man fattat så skall det finnas en vid stämman utsedd styrelse som svarar för föreningens förehavanden mellan stämmorna.

När både samfällighets- och fiskevårdsområdesföreningar förvaltar fiske så är föreningsstämman det högsta beslutande organet. Styrelsen förvaltar föreningen mellan stämmorna.

Medlemskap

Medlemmar i fiskevårdsområdesföreningarna är ägarna till det fiske som ingår i fiskevårdsområdet och dessa medlemmar kan vara ägare till både skiftat och samfällt fiske. Fiskevårdsområdesföreningen kan således omfatta flera olika typer av ägande till fiske där olika typer av samfälligheter, såsom bysamfälligheter, sockenallmänningar och liknande kan ingå vid sidan av skiftat fiske där enskilda hemman, bolag eller gods är ensamma ägare till ett fiske som ingår i föreningen.

Upplåtelse av fiske

En fiskevårdsområdesförening kan upplåta fiske till allmänheten, och som sagts i tidigare så fick många föreningar statsbidrag då de bildades på villkor att fisket skulle upplåtas. Dock kan en fiskevårdsområdesförening inte upplåta en medlems hela fiske eller fiske som denne innehar med ensamrätt utan dennes samtycke, om det inte saknar betydelse för dennes försörjning. Med upplåtelse av hela fisket avses att till exempel arrendera ut ett visst fiskevatten och därmed inte låta fiskerättsägaren för detta vattenområde fiska i det. Ett exempel på detta är när fiskeklubbar hyr vatten som sedan endast upplåts till klubbens egna medlemmar.

I normalfallet så upplåter fiskevårdsområdesföreningarna fiske till allmänheten genom försäljning av fiskekort. Dessa brukar ha strängare fiskeregler och färre tillåtna fiskeredskap än de kort, vanligtvis kallade för fiskerättsbevis, som fiskerättsägarna själva kan lösa.

Utdelning av överskott och uttaxering av medlemmarna

Det är inte ovanligt att fiskevårdsområdesföreningar går med överskott och pengarna används då vanligtvis till fiskevårdsåtgärder och/eller utdelning av pengar till medlemmarna. Det senare är vanligast i vatten där det finns ett fåtal fiskerättsägare emedan det förra är vanligt i hela landet och ofta kombineras med utdelning till ägarna. Inte sällan stadgas det i föreningens stadgar att hälften av uppkommen vinst skall användas till fiskevårdsåtgärder och resterande pengar kan användas till detsamma eller delas ut till medlemmarna.

Även motsatt förhållande kan råda, det vill säga att föreningen beslutar om att dess medlemmar skall skjuta till pengar till föreningens verksamhet, så kallad uttaxering. Detta får dock enbart ske om det står i stadgarna att uttaxering kan komma att ske.

Ändringar och upplösning

Fiskevårdsområdesföreningarna kan ändras, till exempel genom att fler vatten läggs till föreningen eller vatten tas bort. Detta görs i huvudsak genom någon form av förrättning, på samma sätt som vid bildandet av föreningen och länsstyrelsen beslutar om ändringen av området.

Sanktioner

Fiskevårdsområdesföreningar har, till skillnad från andra upplåtelseformer, rätt att ta ut kontrollavgift av den som har rätt att fiska inom området, men som bryter mot föreningens regler. Mer om detta finns i flik 6.

Försäljning av fiskekort är den vanligaste formen av upplåtelse av fiske till andra än fiskerättsägarna.

Vanliga frågor

Om jag köper fiskekort i ett fiskevårdsområde, är jag då medlem?

Nej, medlem i en fiskevårdsområdesförening är den som äger fiskerätt i området. Fiskerätten följer i sin tur med ägandet av vattenområdet.

Kan andra än fiskevårdsområdesföreningar ta ut kontrollavgifter?

Svaret på denna fråga är nej eftersom kontrollavgifterna regleras i den särlagstiftning som finns för fiskevårdsområdesföreningarna.

Kan någon hävda att denne inte godtagit att dennes fiskerätt förvaltas av fiskevårdsområdesföreningen?

Det förekommer att det finns de som hävdar att de inte godtagit att fiskevårdsområdesföreningen ska förvalta deras fiske. Men så länge som fisket är införrättat i fiskevårdsområdet så är det föreningens regler som gäller för fisket.

Att tänka på

Fiskevårdsområdesföreningar är inte samma sak som fiskevårdsföreningar. En fiskevårdsområdesförenings verksamhet regleras i lag (1981:533) om fiskevårdsområden emedan fiskevårdsföreningar idag är att jämställa med klubbar och ideella föreningar. Tidigare fanns dock en mer formell föreningsform som kallades fiskevårdsförening. Dessa föreningar bestod, precis som fiskevårdsområdesfören-

ingarna gör idag, av fiskerättsägarna. Men dessa föreningar regleras idag inte i någon egen särlagstiftning utan staten avsåg att fiskevårdsföreningarna i och med lagen om fiskevårdsområden skulle ombildas till sådana. Eventuelle icke ombildade fiskevårdsföreningar ska ha upphört sedan 1990-talet. Dock finns det sammanslutningar av fiskerättsägare som fortfarande kallar sig fiskevårdsföreningar.